

**מרקמן את טומשין
משרד עורכי דין ונוטריון**

**סוגיות משפטיות בקביעת
דרגת נכות**

גלעד מרקמן, עו"ד

סעיפי ליקוי מצטברים וחלופיים
נכות מותאמת – סעיף 14
הפחתה בתחושה
ניכוי מצב קודם
איבר זוגי
צלקת מכערת
תקנה 15
אצבעות הידיים
בדיקה פסיבית או אקטיבית

סעיפי ליקוי מצטברים וחלופיים

סעיפי ליקוי מצטברים וחלופיים

➤ מהו הדין כאשר יש שני סעיפי ליקוי המתאימים למחלתו של המבוטח ?
➤ לדוגמא:

- סעיף 42 (1) – פציעת שרירי הכתף / סעיף 41 (4) – הגבלת התנועות בכתף.
- סעיף 42 (2) – פציעת שרירי המרפק / סעיף 41 (7) – הגבלת התנועות במרפק.
- סעיף 48 (2) (ז) – נזק במינסקוס / סעיף 48 (2) (ה)+(ו) – הגבלת התנועות בברך.
- סעיף 35 (1) ארטריטיס / סעיף 44 – קשיון של האצבעות עקב ארטריטיס.

➤ האם זהו שיקול דעת של הועדה?

➤ האם הנכות מצטברת?

סעיפי ליקוי חלופיים

- הפסיקה קבעה כי על הועדה לבחור את סעיף הליקוי המקנה את אחוזי הנכות הגבוהים יותר.
- רע"א 9347/96 קצין התגמולים נ' גדי בנימין: "לכן אני בדעה כי יש לאפשר לנכה לזכות בדרגת הנכות הגבוהה יותר מבין שני המבחנים החלופיים"
- מחלת פסוריאזיס שגרמה לפגיעה במפרקים. הבחירה בין סעיף 35 (1) הכללי לבין שקלול כל הנכויות בכל מפרק של כפות הידיים לפי סעיף 44 (4).
- פסק הדין אומץ בבית הדין לעבודה (בל (ת"א) 1759/01 נח פייס נ' המוסד לביטוח לאומי – כתפיים).
- בסעיף ו' להסכם הניידות נקבע: "כאשר מתקיים בנבדק יותר מפסקת משנה אחת מבין אלה המנויות בפסקאות (א') או (ב') שלהלן, יקבע האחוז הגבוה מבין האחוזים הקבועים בצד פסקאות המשנה המתקיימות בנבדק"

סעיפי ליקוי חלופיים – סעיף 9 (ד) (1) מחלת לב כלילית

מדרג מבחן מאמץ / NYHA				מקטע פליטה לפי בדיקת ה-ECHO
IV	III	II	I	
15%	10%	5%	אין נכות	(א) >60%
35%	30%	25%	20%	(ב) 60%–45%
60%	50%	45%	40%	(ג) 44%–30%
100%	90%	80%	70%	(ד) <30%

הערה: המספרים שבשורה המאוזנת והמסומנים בספרות רומיות I עד VI מציינים את הדרגות במדרג מבחן מאמץ על פי פרוטוקול BRUCE או על פי מדרג התפקוד NYHA. האותיות שבטור המאונך א' עד ד' מציינות את מקטע הפליטה על פי בדיקת ה-ECHO. המספרים שבמשבצות בהצטלבות כל אחת מהשורות עם כל אחד מהטורים הם אחוזי הנכות לפגימה הנדונה;

סעיפי ליקוי חלופיים – סעיף 9 (ד) (2) מחלת לב מסתמית

מדרג מבחן מאמץ/NYHA/או קוטר שורש האורטה				רמת הליקוי המסתמי לפי בדיקת ה-ECHO
IV	III	II	I	
30%	20%	10%	0	(א) קל
60%	50%	40%	30%	(ב) בינוני
100%	90%	80%	70%	(ג) חמור

הערה: המספרים שבשורה המאוזנת והמסומנים בספרות רומיות I עד IV מציינים את הדרגות במדרג מבחן מאמץ על פי פרוטוקול BRUCE או על פי מדרג התפקוד NYHA. האותיות שבטור המאונך א' עד ג' מציינות את רמת הליקוי המסתמי על פי בדיקת ה-ECHO. המספרים שבמשבצות בהצטלבות כל אחת מהשורות עם כל אחד מהטורים הם אחוזי הנכות לפגימה הנדונה.

סעיפי ליקוי מצטברים

➤ בג"צ 1634/09 **בן ציון פנקס נ' בית הדין הארצי לעבודה:**

➤ תקנה 37 (10) (ב) תסמונת בקע הדיסקוס: "כשקיימות הפרעות: ייקבעו אחוזי הנכות בהתאם להגבלת התנועות בקטע של עמוד השדרה המתאים, או בהתאם לממצא הנוירולוגי".

➤ בית המשפט העליון קבע כי המילה "או" הכוונה "ו/או". כלומר ניתן נכות גם בגין הגבלת התנועה וכך בגין הפגיעה הנוירולוגית.

➤ **שבר של גוף החוליה** – סעיף 37 (8) מקנה בין 5% - 10% בגין שבר של חוליה ללא הגבלת תנועה. מה הדין אם יש גם שבר וגם הגבלת תנועה בעמ"ש.

➤ חוזר המוסד מיום 24.11.10 יש לתת נכות גם בגין הגבלת תנועה וגם בין השבר.

➤ ראה ברע (ארצי) 11741-03-15 המוסד לביטוח לאומי נ' חגית חסקלביץ.

נכות מותאמת

סעיף 14 לתקנות

נכות מותאמת – סעיף 14

14. (א) דרגת נכות של נפגע לגבי ליקוי שלא פורט בתוספת, תיקבע לפי האחוז הקבוע לצד פגימה אשר לדעת הועדה דומה לליקוי הנפגע.
- (ב) החליטה הועדה שלא ניתן לקבוע דרגת נכות כאמור בתקנת משנה (א) - תקבע, על פי שיקול דעתה, את אחוזי הנכות בהתחשב במבחנים שנקבעו בתוספת לגבי אותו איבר או אותה מערכת, ובהתחשב בסוג הפגימה ובהגבלה שגרמה לנפגע.

האם הועדה מוסמכת לתת נכות מותאמת בין סעיפים ?
למשל: 15% בין סעיף א – ב; 5% הגבלה מזערית וכד'.

נכות מותאמת – המשך

- עב"ל 1137/02 שרון פז נ' המוסד לביטוח לאומי
 - הועדה לא רשאית לפסוק דרגת ביניים – 15% בין סעיף 35 (ב) – (ג). עליה לבחור את הסעיף המתאים ביותר.
- עב"ל 78/03 אהרן אברהם נ' המוסד לביטוח לאומי (10.1.2006)
 - בית המשפט מודה כי טעה בעניין שרון פז וניתן לפסוק דרגת נכות ביניים. 5% בגין טנטון לא קבוע.
- עב"ל 590/05 המוסד לביטוח לאומי נ' יוסף בזנח (4.5.2006)
 - לא ניתן לפסוק נכות חלקית בגין טנטון לא קבוע בניגוד לאהרון אברהם.
- בשנת 2005 תוקן סעיף 14 (ב) למבחנים לפי הנוסח שהוצג לעיל – ואיפשר קביעת דרגת נכות ביניים.

נכות מותאמת – המשך

- ברע (ארצי) 43542-05-11 אלכסיי פריאדקו נ' המוסד לביטוח לאומי
 - ניתן לקבוע נכות של 5% בגין כאבי ראש עקב חבלה לפי סעיף מותאם 29 (א) (5) (1) במחצית.
- ברע (ארצי) 11057-11-11 חיים בן צבי נ' המוסד לביטוח לאומי
 - לא ניתן לקבוע נכות חלקית בגין טנטון שאינו קבוע (מאשרים את הלכת בזנח). אין בכך כדי למנוע קביעת דרגות ביניים במקרים אחרים.
- בר"ע (ארצי) 41334-09-13 שלמה הרפנס נ' המוסד לביטוח לאומי
 - ניתן לפסוק נכות מותאמת של 5% בגין הגבלה קלה בעמ"ש צוארי לפי פריט ליקוי 37 (5) (א) במחצית.
- ברע (ארצי) 61984-12-13 המוסד לביטוח לאומי נ' עפר רם
 - ניתן לקבוע נכות חלקית נויורולוגית: 5% בגין בגין פגיעה בעצב ראדיאליס 31 (3) (א) (1) חלקי בצורה קלה מאוד; 5% בגין הגבלה קלה מאוד בכוח הגס לפי פריט 35 (1) א-ב.

נכות מותאמת – כתף

- ברע (ארצי) 34274-11-14 המוסד לביטוח לאומי נ' חיים ממן
 - סעיף ליקוי (1)42 העוסק בפציעת שרירי כתף, קובע כי בגין פגיעות בשרירי הכתף יקבעו דרגות נכות בעד פציעות בצורה בינונית (10%); בצורה ניכרת (20%) ובצורה קשה (30%).
 - מבוטח הסובל מפגיעה קלה יש לקבוע לו דרגת נכות בשיעור 0%. אין לקבוע לו דרגת נכות בשיעור ביניים של 5% אשר תשקף קביעת דרגת נכות מותאמת עבור פגיעה קלה.
- ראה גם בר"ע 34866-01-11 רפי בר בוקובזה נ' המוסד לביטוח לאומי; בר"ע 12471-06-11 משה זוארץ נ' המוסד לביטוח לאומי.

ניכוי מצב קודם

תאונת עבודה / מחלת מקצוע

מצב קודם – תאונת עבודה

- דב"ע נג/01-46 **מרגוליס נ' המל"ל** – מצב קודם
 - ניתן לנכות בגין "מצב קודם" על בסיס נתונים מוכחים שאובחנו במבוטח טרם קרות תאונת עבודה ומצביעים על "מצב קודם", התואם סעיף מסעיפי הליקויים (לרבות בהתאמה). חישוב הנכות נעשה בדרך של חשבון עו"ש.
- דב"ע לה/01-165 **זינגר נ' המוסד לביטוח לאומי** – חשבון עו"ש:
 - עורכים כביכול חשבון עובר ושב. מחייבים את החשבון באחוזי הנכות שהיו לנפגע לפני הפגיעה, ומזכים את החשבון באחוזי הנכות שנמצאו בנפגע בעת בדיקתו על-ידי הוועדה, וההפרש בין השניים נותן את דרגת הנכות של הנפגע עקב הפגיעה."
- עבל (ארצי) 637/09 **המוסד לביטוח לאומי נ' דבורה וקנין** – כאבי גב
 - "הוועדה תשוב ותתבקש לבחון קיומם של ממצאים קליניים ברורים בדבר הגבלה בעמוד השדרה המותני הכוללים ממצאים של הגבלה קלה לפחות בתנועות ע"ש שהייתה קיימת אצל המשיבה עובר לתאונה".

מצב קודם – התקף לב

➤ עב"ל 85/06 המוסד לביטוח לאומי נ' הררי (לא פורסם) - התקף לב

➤ בל (ב"ש) 3043/08 דניאל סבג נ' המוסד לביטוח לאומי – הובא פס"ד הררי:

➤ אין לנכות מצב קודם בגין גורמי סיכון לאוטם. עובדת קיום ממצא טרשת עורקים כללית היא כשלעצמה אינה בגדר סיבה לניכוי מצב קודם.

➤ ניכוי מצב קודם אפשרי אך רק במקרה שבו קיים מצב קודם לגבי אותו איבר בגינו סבורה הועדה כי מגיעה נכות בגין הפגיעה בעבודה. במילים אחרות, ניכוי מצב קודם במקרה של אוטם שריר הלב שהוכר כתאונה בעבודה אפשרי אך ורק אם קיימת פגיעה קודמת בלב.

מצב קודם – הלכת יונס סועאד/חרותי

➤ עב"ל 524/07 המוסד לביטוח לאומי נ' אלחדד

➤ עובד לקה במחלת ריאות חסימתית לאחר חשיפה ארוכה לחומרים מסוכנים כאשר בנוסף הוא עישן במשך שנים ארוכות (10 שנים). בית הדין קבע כי הרגלי עישון אינם בבחינת מצב קודם הניתן לניכוי מאחזי הנכות של המשיב.

➤ עב"ל 19817-08-11 יונס סועאד נ' המל"ל- הלכה חדשה

➤ ככל שהוועדה סבורה כי השפעת העבודה על נכותו הכוללת של המערער היא אך השפעה חלקית, עליה לבחון איזה חלק מנכותו אין לייחס לתנאי עבודתו ולנמק קביעתה.

➤ מחלת **אסתמה** (גנחת/קצרת) שנגרמה עקב חשיפה לחומרים מסוכנים. בנוסף למחלת האסתמה סבל המערער ממחלת **האמפיזמה** שנגרמה עקב עישון כבד. הוועדה הרפואית הפחיתה 10% בגין נזקי העישון.

➤ עב"ל 46154-03-12 יצחק זהר נ' המל"ל-

➤ הלכת סועאד אינה חלה בתאונת עבודה.

מצב קודם – הלכת יונס סועאד/חרותי

- בר"ע 11333-09-13 דליה חרותי נ' המל"ל (החלטת ביניים):
 - על פני הדברים, נראה שיש בעייתיות באופן בו יושמה הלכת יונס, כעולה מהנוהל ומהחלטת הוועדה מושא הליך זה.
 - בהלכת יונס, נקבע שהעישון היה גורם למחלה, ולא רק סיכון להתפרצות המחלה, כך שגם אלמלא החשיפה בעבודה, היתה מחלת ראות המזכה באחוזי נכות. על פני הדברים, על פי נוהל ועל פי החלטת הוועדה, מנוכים אחוזי נכות גם בשל גורמי סיכון שכשלעצמם לא גרמו לנכות מוכרת על פי המבחנים. במצב דברים זה, מוצע שהמוסד ישקול הנוהל שהוצא בעקבות פס"ד יונס".

מצב קודם – הלכת יונס סועאד/חרותי

➤ עב"ל 11333-09-13 דליה חרותי נ' המוסד לביטוח לאומי

➤ במקרים בהם מדובר בגורמי סיכון שהתממשו על פי נתונים מוכחים שמצאו ביטויים בנכות, באותו ליקוי אליו מתייחסת הפגיעה בעבודה, אזי במקרים שכאלה על הוועדה להעריך נכותו הכוללת של המבוטח ולהפחית את הנכות שאינה קשורה בפגיעה שהוכרה כפגיעה בעבודה וזאת על סמך נתונים מוכחים עובר למועד קביעתה של דרגת הנכות.

➤ יובהר, למען הסר ספק, גורמי סיכון אינם בהכרח מצביעים על נכות הניתנת לניכוי, זאת בשונה מגורמי סיכון שהוועדה סבורה שהתממשו כדי נכות.

מצב קודם – הלכת יונס סועאד/חרותי

➤ ברע (ארצי) 15-03-39239 הרצל עמר נ' המוסד לביטוח לאומי

➤ גורמי סיכון אינם בהכרח מצביעים על נכות הניתנת לניכוי, זאת בשונה מגורמי סיכון שהוועדה סבורה שהתממשו כדי נכות, על פי נתונים מוכחים

➤ ברע (ארצי) 15-12-67416 בן נון מאיר נ' המוסד לביטוח לאומי

➤ הוועדה אינה יכולה להתייחס לגורמי סיכון כלליים, אלא לגורמי סיכון שהתממשו.

מצב קודם – הלכת יונס סועאד/חרותי

➤ בר"ע 25840-10-14 פנחס כהן נ' המוסד לביטוח לאומי

➤ מבוטח שהיה חשוף לרעש מזיק בעבודתו וכן לקה בליקוי שמיעה בילדותו. הועדה הרפואית קבעה כי 90% מהנכות הם עקב תנאים אחרים ורק 10% עקב העבודה (30% * 10%). בית הדין הארצי אישר.

➤ בבר"ע 5989/01/15 בן דוד נ' המוסד לביטוח לאומי

➤ נהג משאית שסבל מכאבים בעמוד שדרה גבי עקב רעידות חוזרות ונישנות של הגב בדרך של מיקרוטראומה.

➤ מומחה בית הדין קבע כי 30% מהנכות עקב העבודה ו- 70% עקב מבנה הגב (גנטיקה). לכן הועדה הרפואית יחסה רק 30% מנכותו לעבודה.

➤ עתירה לבג"צ נדחתה כיוון שהטענות העקרוניות לא הועלו בבית הדין הארצי. פסק דין חרותי כלל לא נטען בערכאה למטה.

מצב קודם - הלכת יונס סועאד / חרותי

➤ מה הכוונה גורמי סיכון כלליים שאינם ניתנים לניכוי לעומת אלו שהתממשו ?
הרי אנו דנים במקרה של עובד שחלה במחלה. לכאורה תמיד גורמי הסיכון
התממשו אחרת לא היתה לו נכות ולא היה מגיע לוועדה רפואית ?

➤ תשובה:

מחלה שהתפרצה עקב שילוב של חשיפה בעבודה וגורמי סיכון – אין לנכות
מצב קודם בגין גורמי הסיכון. ללא העבודה יתכן שהמחלה לא היתה מתפרצת.

גורמי סיכון שהביאו להתפרצות המחלה בנפרד מהחשיפה לעבודה, ולא שילוב
של השניים, ניתן לנכות מצב קודם, ובלבד שיש נתונים מוכחים לכך שהיתה
מתפרצת גם ללא העבודה.

דרגת נכות באיבר זוגי

סעיף 19 לתקנות

איבר זוגי – סעיף 19

19. דרגת נכות באיבר זוגי

דרגת נכות לרגל פגימה באבר זוגי אחד כשהאבר האחר פגום מקודם, תיקבע על ידי צירוף פגימות שני האברים וניכוי הפגימה הקודמת".

- עב"ל 388/09 **בר נ' המל"ל** - הסעיף חל רק לגבי נכות הנקבעת בגין שני האיברים, כגון ליקוי ראייה או ליקוי שמיעה.
- עב"ל 613/09 **ברוך נימן נ' המל"ל** – חזר על ההלכה הנ"ל. הסעיף לא חל על פגיעה בשני ברכיים.
- ב"ל 5079-08-15 **יאנה צ'רבוננקו נ' המל"ל** – הסעיף לא חל על פגיעה בשתי ידיים.
- ע"ו 38582-12-10 **משה נבות נ' קצין התגמולים** –הלכה דומה בקצין התגמולים.

איבר זוגי – הדגמה

➤ כריתת כליה – סעיף 22

➤ כריתת כליה אחת, ללא הפרעות בפעולות הכליה השניה – 30%

➤ כריתת כליה אחת, כשישנן הפרעות קלות בפעולות הכליה השניה – 60%.

➤ נכה שסבל מפגיעה קלה בתפקודי הכליות (10%) נפגע בתאונה ומאבד את הכליה. למרות שהתאונה גרמה לכריתת כליה אחת, נכותו תהיה של 60% בניכוי 10% מצב קודם – 50%.

איבר זוגי – דוגמאות נוספות

- ליקויי ראייה – סעיף 52 (עוורון עין אחת 30%; שתי עיניים 100%)
- ליקויי שמיעה – סעיף 72 (חרשות אוזן אחת 10%; שתי אוזניים 60%)
- כריתת שחלות – סעיף 25 (2)
- נזק בכלי דם פריפריים – סעיף 11 (2) (נזק קל ברגל אחת – 0%; בשתי רגליים 10%).

איבר זוגי – מס הכנסה

- בג"צ 2350/01 יוסי ארבל נ' פקיד שומה – הסכם פשרה לפיו חישוב אחוזי נכות בשתי הגפיים יעשה בחיבור אריתמטי, ולא משוקלל.
- תדריך לרופא הועדה של ביטוח לאומי שנת 2013 סעיף 7.1: "בעת שיקלול אחוזי הנכות, יש להקפיד שפגימות באיברים זוגיים יחושבו בחיבור אריתמטי" (מאזכר גם את בג"צ 2268/95).
- עבל (ארצי) 15840-08-11 **עמי חי צפריר נ' המוסד לביטוח לאומי** – ההלכה לא תחול בביטוח לאומי.

צלקת מכערת

צלקת מכערת – סעיף 75 לתקנות

- גם צלקת הנמצאת במקום סמוי שאינו גלוי לעין – הינה צלקת מכערת.
- בר"ע 175/06 **יצחק אברביה נ' המל"ל** – אף צלקת הנמצאת כעניין שבשגרה תחת בגדים ארוכים, יכול שתחשב מכערת
- עב"ל 453/99 **יעקובינסקי איתן נ' המל"ל** – צלקת בכתף.
- ע"א 7991/96 **אלקהבהא נ' קוטייבה כנעאן (עליון)** – צלקת בגב התחתון אצל גבר.
- **האם קיימת צלקת "חצי מכערת" והוועדה רשאית לתת 5% נכות**
- בל (ב"ש) 1118/07 **דוד אפריאט נ' המוסד לביטוח לאומי** – נפסק שלא.
- בל (ת"א) **2641/09 מסימי אחמד נ' המוסד לביטוח לאומי** הועדה קבעה כי הצלקת "לא אסתטית". מקובלת עלי טענת המערער כי אין להגדיר צלקת כ"קצת מכערת". אם הצלקת הינה צלקת לא אסתטית – הרי שהיא מכערת
- **יחד עם זאת הוועדות נוהגות לפסוק נכות של 5% - אין הלכה של בית הדין הארצי.**

תקונה 15

וועדת הרשות

- הוועדה הרפואית מחליטה בעניין הפעלת תקנה 15. וועדת הרשות רק מייעצת והוועדה אינה חייבת לקבל את עמדתה
 - מג/01-790 יחיה חליל נ' המל"ל
 - ב"ל 14-10-27677 דוד לוינ' המל"ל
 - בל (חי') 16-03-34470 המוסד לביטוח לאומי נ' אלכסנדר קאושנסקי – הועדה הפעילה בחצי למרות ההמלצה להפעיל בשליש.

הפעלת תקנה 15 בגיל פנסיה

➤ אין מניעה להפעיל את תקנה 15 לגבי עובד הקרוב לגיל פנסיה או שפרש לגמלאות בשל גיל.

➤ דב"ע לז/01-491-01 שרגא שפר נ' המל"ל – אין להתחשב בהכנסות מפנסיה.

➤ בל (חי') 16-03-34470 המוסד לביטוח לאומי נ' אלכסנדר קאושנסקי – רופא הקרוב לגיל פרישה.

מהי ירידה ניכרת בהכנסה

- עבל (ארצי) 180/09 המוסד לביטוח לאומי נ' שמריה בן אלטא ירידה של 25% תחשב כירידה ניכרת.
- בל (חי') 23577-11-12 שאול בקלו נ' המוסד לביטוח לאומי – ירידה בין 20% - 25% תחשב כידירה ניכרת.
- הנחיות הביטוח הלאומי – ירידה של 20% בהכנסות (תדריך לרופא נפגעי עבודה 10/2013).
- ב"ל 002619/07 אילוז אברהם נ' המל"ל – בית הדין קבע כי גם ירידה של 16% מקיימת את התנאי.

תקנה 15 – סוגיות שונות

- בר"ע 23430-07-13 **בני גיבעול – המוסד לביטוח לאומי** – תקנה 15 עוסקת בהכנסות **בפועל**, להבדיל מהכנסות פוטנציאליות. פגיעה בהתקדמות בעבודה לא מצדיקה.
- עבל (ארצי) 13779-11-11 **לביטוח לאומי המוסד נ' נועם בן מויאל – לגבי** עצמאי הכנסת אמיתיות ולא מקדמות. תקנה 11 לא חלה.
- ברע (ארצי) 10796-06-16 **סרסור נידאל נ' המוסד לביטוח לאומי** – אין תקנה 15 לנכות זמנית

תקנה 15 – סוגיות שונות

- בל (ב"ש) 49586-06-15 **אילנה בנלולו נ' המוסד לביטוח לאומי**
- למבוטחת נקבעה נכות נפשית של 20% בניכוי 10% מצב קודם. הועדה קבעה כי 10% נכות אינם מצדיקים הפעלת תקנה 15.
- בית הדין קיבל את טענתנו כי הנכות הרלוונטית לקביעת תקנה 15 היא המצב הנוכחי (20%)
- כמו כן, לאור הדרת הנכות בסעיף 34 (ב) (3) הקובעת "רמיסיה, סימנים קליניים קלים, קיים צורך בטיפול תרופתי, קיימת הפרעה בינונית בתפקוד הנפשי או החברתי **וכן הגבלה בינונית על כושר העבודה**" – יש להחזיר את הדיון לועדה.

אצבעות הידיים

סעיף 45

סעיף ליקוי 45 סיפא

- **סעיף 45 סיפא:** "בפגימות מרובות של אצבעות הידיים: קטיעות, קשיון בפרקי האצבעות או פגימות אחרות וכן בשילוב פגימות שונות, ייקבעו אחוזי הנכות לאחר סיכום אחוזי הנכות לכל פגימה ופגימה בהתאם לסעיפים 45,44,43".
- הפסיקה קבעה כי בשל חשיבות האצבעות יש לקבוע נכות בגין כל ליקוי של האצבעות ואין לדלג על אף פגימה.
- תקנה 11 (ג) הקובעת גבול נכות עליון של קטיעת גפה לא חלה על האצבעות.
- חישוב הנכות יעשה באמצעות שיקלול ולא אריטמטי.
- עבל (ארצי) 10482-12-11 **המוסד לביטוח לאומי נ' ארקדי קומורובסקי**
- תב"ע (ארצי) שם/01-1128 **אליעזר רוזנפלד נ' המוסד לביטוח לאומי**
- עבל (ארצי) 100/10 **יצחק לוי נ' המוסד לביטוח לאומי**

בדיקה פסיבית או אקטיבית

בדיקה אקטיבית / פסיבית

בל (ב"ש) 18643-03-13 **מרינה ספיאשוילי נ' המוסד לביטוח לאומי** - מקובל עלי גם כי בכל הנוגע ליישום [סעיף 41](#) לרשימת הליקויים, יש לבחון את הגבלת התנועות על פי תנועה "עצמונית", וככל שהמבוטח מסוגל לבצע תנועה באמצעות עזרה של אדם אחר, יש לראותו כמוגבל בתנועה. לפיכך, ככל שהמערערת אינה מסוגלת להרים ולהוריד את היד מגובה השכם באופן עצמוני, הרי המגבלה שלה בתנועה חמורה יותר מ"עד לגובה השכם". לכן, אם מיושם [סעיף 41](#), יש לבחון את טווח התנועה אותו מסוגלת המערערת לבצע ללא עזרה.

בר"ע 27776-01-11 **אליחי נ' המוסד לביטוח לאומי** - בדיקת האיברים אמורה להיות בדיקה אקטיבית ולא פאסיבית, ועל פניו אין מקום להסיק מסקנה מהרמת האיבר בצורה פאסיבית בלבד.